

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleinen tarkoitus yhtenäistää viranomaiskäytännössä noudatettava tietojen käsittelyn ja tietojen hallinnan linkaari on kannatettava. Lain soveltamisala kuitenkin ulottuu yli julkisen vallan normaalien toimijoiden, kun sen soveltamisalaan halutaan lukea myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin yksityisiin toimijoihin. Yhdistyksemme mukaan esitetty laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta soveltuu osin heikosti perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuihin lakisääteistä työeläketurvaa hoitaviin yksityisen alan eläkelaitoksiin. Toivomme, että soveltamisalasta rajataan pois viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa mainitut julkista tehtävää hoitavat tahot.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

Nykytilaa on kuvattu hallituksen esityksen luonnoksessa pelkästään viranomaisnäkökulmasta. Laissa viranomaisten julkisuudesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettut yksityisen alan työeläkelaitokset eivät esimerkiksi ole soveltaneet toiminnassaan lakia julkisen tietohallinnon ohjauksesta. Lain kirjoittamisesta käy muutoinkin ilmi, että laki on suunnattu enemmänkin viranomaistoimijoille eikä siinä ole juurikaan otettu huomioon yksityisen alan työeläkelaitoksia ja lain soveltuvuutta sekä mahdollisia vaikutuksia niiden toimintaan.

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Yksityisen alan työeläketurvaa hoitavien eläkelaitosten toiminta poikkeaa monessa suhteessa viranomaistoiminnasta. Eläkesäätiöt ja eläkekassat tarjoavat lakisääteistä työeläketurvaa vain omien työnantajayritysten jäsenille. Pienimmän lakisääteistä työeläketurvaa hoitavan eläkelaitoksen toiminnan piirissä on vain runsaat sata työntekijää. Työnantajakohtaisilla eläkesäätiöillä ja eläkekassoilla eläketurvan hoitamiseen ei liity viranomaisten toiminnassa noudatettavaa julkisuusvaikutusta ja vaikka niiden toimintaan sovelletaankin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lakia, lain vaikutukset jäävät vähäisiksi. Esimerkiksi niiden keskeinen työ eläkehakemuksissa ei ole lain tarkoittamaa yleistä julkisuutta, vaan asianosaisjulkisuutta. Nyt ehdotettava laki lisäisi näiden työnantajakohtaisten eläkelaitosten hallintyötä eikä juurikaan yhtenäistäisi taikka vähentäisi

muualla laissa olevaa sääntelyä. Toivomme, että yksityisen alan työeläkeoimijat suljettaisiin ulos lain soveltamisalasta.

Esityksen vaikutuksissa ja tavoitteissa ei ole otettu huomioon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuja yksityisiä toimijoita.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

2 §. Määritelmässä todetaan, että lain tarkoittamana viranomaisena pidetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia. Mainittua lakia kuitenkin sovelletaan myös muihin kuin viranomaisiin. Lakisääteistä työeläketurvaa hoitavat lain 2 momentissa tarkoitettut yksityisen alan työeläkelaitokset, kuten eläkesäätiöt ja eläkekassat eivät ole viranomaisia.

Lakisääteistä työeläketurvaa hoitavat eläkelaitokset eivät ole myöskään tiedonhallintayksiköjä.

3 §. Toivomme, että lain soveltamisalasta suljettaisiin pois viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettut yksityisen alan työeläketurvaa hoitavat eläkelaitokset, kuten työnantajakohtaiset eläkesäätiöt ja eläkekassat, jotka eivät voi edes tarjota palveluitaan oman toimintapiirinsä (yrityksen omien työntekijöiden) ulkopuolelle. Niiden toiminta eroaa monessa suhteessa viranomaistoiminnasta.

4 §. Yksityisen alan työeläketurvaa hoitavat eläkelaitokset eivät ole laissa tarkoitettuja tiedonhallintayksiköjä. Siten, vaikka nämä työnantajakohtaiset eläkelaitokset soveltamismääritelmän mukaan kuuluisivat soveltamisalaan, ne eivät määritelmän mukaisesti täytä tiedonhallintayksiköstä todettua. Näin ollen 3 §:ssä kirjoitettu on vastoin 2 §:n määritelmää. Emme ole varmoja, voidaanko lain 4 §:ää tämän perusteella soveltaa toimintaan.

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvaluokitus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuuksiluokitus (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

Asian ja palveluiden tiedonhallintaa koskevat vaatimukset lisäävät suhteettomasti yksityisen alan työeläkelaitosten kustannuksia ilman vastaavaa hyötyä. Tietyt luvussa ehdotetut toimenpiteet näyttävät massiivisilta ja soveltuvat heikosti pienemmille yksityisen alan eläketurvaa hoitaville eläkelaitoksille, jotka saattavat saada vähimmillään muutamia yksittäisiä eläkehakemuksia ja yhteydenottoja vuodessa. Toivomme, että menettelyvaatimukseen saadaan enemmän hallintotoiminnassa noudatettavaa suhteellisuusperiaatetta, jotka ottaisivat paremmin huomioon pienet työeläkealan toimijat. Ensimmäinen toivomuksemme on, että ehdotettua lakia ei sovellettaisi lainkaan työnantajakohtaista eläketurvaa hoitavien eläkesäätiöiden ja eläkekassojen toimintaan.

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

Eläkelaitoksilla on hallussaan paperisia arkistoja. Laista ei suoraan käy ilmi, mitä asiakirjojen säilyttämisellä sähköisessä muodossa tarkoitetaan. Tarkoitetaanko sillä, että eläkelaitosten olisi lain voimaantulon jälkeen poistettava kaikki paperimuotoiset arkistot, jotka olisi vietävä sähköiseen

muotoon? Emme kannata tätä. Toimenpide aiheuttaisi tarpeettomia ja kenties suurehkojakin kustannuksia. Ainakin pitäisi todeta, että lakia ei sovelleta ennen lain voimaantuloa saapuneisiin asiakirjoihin.

28 §:n sisältö voi olla ongelmallinen. Mitä tietoja eläkelaitoksen tulisi hakea toisilta "viranomaisilta"?

29 § on vaikeatulkintainen ja aiheuttaa epäselvyyttä siitä, mikä on tekninen rajapinta.

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

-

Heinström Ismo
Eläkesäätiöyhdistys ESY ry